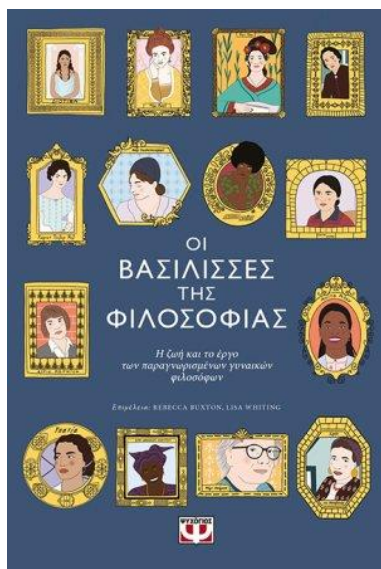

«Οι Βασίλισσες της φιλοσοφίας» – Μιλώντας στα παιδιά για σπουδαίες γυναίκες

18 Ιανουαρίου 2023

Για το βιβλίο «Οι Βασίλισσες της φιλοσοφίας» (μτφρ. Βασιλική Μήσιου, επιμέλεια: Κατερίνα Λελούδη, εκδ. Ψυχογιός). Μια σειρά από σύγχρονες γυναίκες διανοούμενες παρουσιάζουν από μια γυναίκα φιλόσοφο από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Γράφει η **Ελευθερία Ράπτου**

Μπορεί να ζούμε σε μια κοινωνία όπου, τουλάχιστον σε νομικό επίπεδο και σε επίπεδο κοινωνικού τυπικού να μην αμφισβητείται η θέση της γυναίκας, οι ικανότητες, οι δυνατότητες, οι επιτυχίες σε ποικίλους επαγγελματικούς τομείς, το γυναικείο ζήτημα και ειδικότερα η μελέτη της δράσης των γυναικών σε παραδοσιακά «ανδροκρατούμενες» περιοχές του πολιτισμού συνεχίζει να είναι ένα διαρκές στοίχημα.

Η ανάγκη για αδιάκοπη, ενδελεχή και επίμονη έρευνα μπορεί να οφείλεται και στο γεγονός ότι τους προηγούμενους αιώνες η γυναικεία παρουσία στα γράμματα και τις τέχνες αποσιωπούσαν συστηματικά. Οι γυναίκες είχαν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο τις προκλήσεις του πνεύματος, αλλά και τους κοινωνικούς αποκλεισμούς, τις συμβάσεις, τον αντρικό ανταγωνισμό. Κοντολογίς, ένα πλέγμα από αποκλεισμούς που καθιστούσαν δύσκολη έως ακατόρθωτη όχι μόνο την ενασχόληση με τη φιλοσοφία, την πολιτική, την επιστήμη, αλλά κυρίως καθιστούσαν εξαιρετικά δυσχερή την κοινωνική αναγνώριση.

(...) η έμφαση σε παραδείγματα ανθρώπων που έχουν αποδείξει την αξία τους μέσα από προσπάθεια, έχουν επενδύσει στη μάθηση, τις τέχνες, τον αθλητισμό, χωρίς εκπτώσεις οδηγεί στην εμπέδωση θετικών συμπεριφορών, κάτι που χρειάζονται ιδιαίτερα τα παιδιά και οι έφηβοι.

Τον εικοστό αιώνα, και ιδιαίτερα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο το τοπίο αλλάζει ραγδαία, με τις γυναίκες να παίρνουν τη θέση που δικαιωματικά τους αξίζει σε όλους τους τομείς του εργασιακού και πολιτιστικού βίου. Το φεμινιστικό κίνημα ανέδειξε πλήθος ζητημάτων, ανέτρεψε νόρμες και συνέβαλε καθοριστικά στην ισότητα των φύλων. Η πάλη είναι διαρκής, όχι μόνο απέναντι στη διαστρεβλωτική εκδοχή της σύγχρονης πατριαρχίας, αλλά οψίμως (και ίσως πολύ περισσότερο) έναντι μιας αναθεωρητικής τάσης προτύπων που κατακλύζουν την ποπ κουλτούρα και εντέλει διαιωνίζουν στερεότυπα και συμπεριφορές που θα έπρεπε να έχουν από καιρό εκλείψει. Εξάλλου μια ματιά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως σε εκείνα που είναι δημοφιλή στις νεαρές ηλικίες, αρκεί για να κατανοήσουμε ότι τα ζητήματα φύλου βρίσκονται διαρκώς υπό διαπραγμάτευση και ότι η μάχη απέναντι στα στερεότυπα που ακυρώνουν, αντικειμενοποιούν, υποβιβάζουν είναι εξόχως σημαντική. Αλλά και πέρα από αυτό, η έμφαση σε παραδείγματα ανθρώπων που έχουν αποδείξει την αξία τους μέσα από προσπάθεια, έχουν επενδύσει στη μάθηση, τις τέχνες, τον αθλητισμό, χωρίς εκπτώσεις οδηγεί στην εμπέδωση θετικών συμπεριφορών, κάτι που χρειάζονται ιδιαίτερα τα παιδιά και οι έφηβοι.

Οι επιμελήτριες φρόντισαν ώστε το βιβλίο να αρχίζει με μια πολύ ενδιαφέρουσα εισαγωγή, στην οποία η Πολιτεία του Πλάτωνα προσεγγίζεται ως έργο φεμινιστικής φιλοσοφίας, ενώ εξαιρετικά ενδιαφέρουσα είναι η αναφορά στον Πλάτωνα και την αξία που έδινε στις γυναίκες, ως ικανές να ηγηθούν της ιδανικής πόλης-κράτους.

Με επίκεντρο τη γυναικεία παρουσία στα γράμματα και μάλιστα στον εξαιρετικά επιδραστικό τομέα της φιλοσοφίας, οι **εκδόσεις Ψυχογιός** επέλεξαν να παρουσιάσουν στο ελληνικό, νεανικό κοινό (και όχι μόνο) το βιβλίο που επιμελούνται για τον αγγλικό εκδοτικό οίκο Outbound, η Rebecca Buxton και η Lisa Whiting, οι οποίες έχουν ως κοινό τόπο το πεδίο των πολιτικών επιστημών. Στην ελληνική έκδοση που έχει τίτλο **Οι**

Βασίλισσες της Φιλοσοφίας: η ζωή και το έργο των παραγνωρισμένων γυναικών φιλοσόφων, μια σειρά από σύγχρονες γυναίκες διανοούμενες παρουσιάζουν από μια γυναίκα φιλόσοφο, στο σύνολο είκοσι αναφορών, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Στο βιβλίο παρουσιάζονται συνοπτικά αλλά εμβριθώς η ζωή και το έργο της Υπατίας, της Διοτίμας, της Μπαν Τζάο, της Λάλα και της Μέρι Άστελ, των Μέρι Γουόλστονκραφτ, Χάριετ Τέιλορ Μιλ, Τζορτζ Έλιοτ (Μέρι Ανν Έβανς), Έντιθ Στάιν. Ακολουθούν οι Χάνα Άρεντ, Σιμόν ντε Μποβουάρ, Άιρις Μέρντοκ, Μέρι Μίντζλεϊ και Ελίζαμπεθ Άνσκομπ, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται οι Μέρι Γουόρνοκ, Σόφι Μποσέντι Ολουγόλι, Άντζελα Ντέιβις, Άιρις Μάριον Γιανγκ, Ανίτα Λ. Άλεν, Αζίζα Γ. αλ-Χίμπρι.

Φυσικά κάποιες φιλόσοφοι είναι πιο γνωστές από άλλες, όπως επίσης η παρουσίαση δεν παύει να έχει έναν βαθμό υποκειμενικότητας, αφού γίνεται η αναγκαία επιλογή για το ποιες φιλόσοφοι θα συμπεριληφθούν και ποιες όχι, πού θα δοθεί η μεγαλύτερη έμφαση, πώς κατανέμονται ιστορικά και γεωγραφικά οι επιλογές κ.λπ. Επίσης κάθε συγγραφέας που παρουσιάζει στην έκδοση μια από τις εν λόγω φιλοσόφους έχει τη δική της αφετηρία σκέψης και αντίστοιχη θεωρητική σκευή. Τούτο σημαίνει ότι ο τρόπος παρουσίασης της κάθε φιλοσόφου εξαρτάται από το εκάστοτε point of view, χωρίς όμως να στερείται η έκδοση από σημαντικές πληροφορίες, επιστημονικότητα και ενδιαφέρουσες απόψεις που αφορούν στο έργο κάθε φιλοσόφου.

Οι επιμελήτριες φρόντισαν ώστε το βιβλίο να αρχίζει με μια πολύ ενδιαφέρουσα εισαγωγή, στην οποία η Πολιτεία του Πλάτωνα προσεγγίζεται ως έργο φεμινιστικής φιλοσοφίας, ενώ εξαιρετικά ενδιαφέρουσα είναι η αναφορά στον Πλάτωνα και την αξία που έδινε στις γυναίκες, ως ικανές να ηγηθούν της ιδανικής πόλης-κράτους. Μετά τις παρουσιάσεις-σύντομα δοκίμια, ακολουθεί ένας κατάλογος αναφοράς και σε άλλες γυναίκες φιλοσόφους, ενώ η έκδοση ολοκληρώνεται με τα σύντομα βιογραφικά των συγγραφέων, αλλά και βιβλιογραφικές πηγές ως επιπλέον συνιστώμενη βιβλιογραφία. Η μετάφραση της Βασιλικής Μήσιου ακολουθεί το συγγραφικό στυλ κάθε συγγραφέα, είναι απολύτως προσιτή στις νεανικές ηλικίες, χωρίς να χάνει σε λεξιλογική ακρίβεια και πλούτο.

Οι Βασίλισσες της Φιλοσοφίας είναι ένα βιβλίο που προσδίδει φρέσκια άποψη για τη γυναικεία διάνοηση, διαβάζεται ευχάριστα, κεντρίζει το ενδιαφέρον, εμπλουτίζει τις γνώσεις. Ενδυναμώνει τη γυναικεία εικόνα και μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο οδηγό θετικής υποκίνησης για τα κορίτσια που ζητούν κάτι παραπάνω, αλλά και για όλα τα παιδιά και ιδιαίτερα τους εφήβους που αναζητούν το δρόμο τους πέρα από την προφάνεια και το εφήμερο.